

Iš pradžių gatvėje kartais palikdavau žinutes.

Kažkas gyvena Luvre, tvirtindavo viena ar kita. Arba Nacionalinėje galerijoje.

Savaime suprantama, tai pranešti galėjau tik gyvendama Paryžiuje arba Londone. Kažkas gyvena Metropolitano muziejuje, pranešdavo žinutė, kol dar gyvenau Niujorke.

Žinoma, niekas ir tada neatėjo. Ilgainiui nustojau rašyti tas žinutes.

Tiesą sakant, iš viso palikau gal tik tris ar keturias.

Nenumanau, kiek laiko nuo tada praėjo. Jeigu reikėtų spėti, sakyčiau, kokie dešimt metų.

O gal vis dėlto keleriais daugiau.

Be to, žinoma, anuomet kurį laiką buvau visai pamišusi.

Nežinau, kiek laiko tai truko, bet kurį laiką.

Pamečiau laiką. Šio posakio, įtariu, niekuomet teisingai nesupratau, o dabar štai pavartoju.

Pametusi laiką, vadinasi, pamišusi, o gal pametusi laiką, tiesiog pamiršusi?

Bet kuriuo atveju dėl pamišimo didelių abejonių nekilo. Pavyzdžiui, kai nuvažiavau į aną mažai žinomą Turkijos kampelį aplankyti vietovės, kurioje kadaise gyvavo senovės Troja.

Kažkodėl itin norėjau pamatyti tenykštę upę, apie kurią taip pat skaičiau, palei tvirtovę tekančią jūron.

Upės pavadinimą pamiršau, iš tiesų tai tik purvinas upeliūkštis.

Šiaip turiu omenyje ne į jūrą, o į Dardanelus, kurie buvo vadinami Helespontu.

Troja taip pat, be abejo, vadinasi nebe taip. Chisarlikas, taip vadinasi dabar.

Apsilankymas daugeliu atžvilgių mane nuvylė: vieta, pasirodo, neįtikėtina maža. Ne didesnė už įprastą miesto kvartalą ir sulig vos keliais aukštais.

Tačiau nuo griuvėsių matyti Idos kalnas, tokioje tolybėje.

Netgi vėlyvą pavasarį ant kalno dar buvo sniego.

Regis, viename senųjų pasakojimų kažkas į jį kopė numirti. Galbūt Paris.

Žinoma, tas Paris, kuris buvo Helenės meilužis. Ir kurį sužeidė karui jau baigiantis.

Beje, būdama Trojoje daugiausia galvojau kaip tik apie Helenę.

Ketinau dar pridurti, kad kurį laiką netgi sapnavau, jog graikų laivai vis dar išmesti ten, ant kranto.

Na, sapnuoti tokį dalyką juk nieko baisaus.

Nuo Chisarliko iki vandens, regis, valanda kelio. Toliau planavau plaukti paprasta irkline valtele, tada leistis į Europą pro Jugoslaviją.

Greičiausiai turiu omeny Jugoslaviją. Šiaip ar taip, toje kanalo pusėje yra paminklų ten per Pirmąjį pasaulinį karą žuvusiems kareiviams.

Trojos pusėje galima rasti paminklą, žymintį vietą, kur senų senovėje buvo palaidotas Achilas.

Na, taip sako, kad Achilas tenai palaidotas.

Vis dėlto atrodo nepaprasta, kad toje vietoje tokioje senovėje per karą žuvo jaunuoliai, o paskui, prabėgus trims tūkstantmečiams, toje pačioje vietoje žuvo vėl.

Kad ir kaip ten, persigalvojau dėl persikėlimo per Helespontą. Tai yra per Dardanelus. Galop pasirinkau katerį, plaukiau palei graikų salas ir Atėnus.

Netgi su puslapiu, išplėštu iš atlaso, vietoje jūrinio žemėlapio pasiekti Graikiją man tetruko vos porą neskubių dienų. Kalbant apie tą senovės karą, daug kas neabejotinai sutirštinama.

Tačiau kai kurie dalykai vis tiek suvirpina sielą.

Tarkim, kai po dienos kitos išvydau vėlyvo popiečio saulės nušviestą Partenoną.

Turbūt tą žiemą, kai gyvenau Luvre. Prastai vėdinamoje patalpoje deginau eksponatus ir paveikslų rėmus, kad sušilčiau.

Bet tada, sulig pirmaisiais atlydžio ženklais, keisdama automobilius kaskart pristigus degalų, leidasi per centrinę Rusiją, kad vėl sugrįžčiau namo.

Visa tai neginčijama tiesa, nors viskas vyko seniai, kaip sakiau. Nors, kaip sakiau, galėjau būti pamišusi.

Tačiau nesu visiškai tikra, kad buvau pamišusi, kai dar anksčiau vykau į Meksiką.

Greičiausiai anksčiau. Už viską dar gerokai seniau lankiau savo prarasto vaiko kapą, jis buvo vardu Adamas.

Kodėl parašiau, kad jis buvo vardu Adamas?

Mano mažylio vardas buvo Saimonas.

Pamečiau laiką. Vadinasi, galima akimirką pamiršti net vienintelio savo vaiko, kuriam dabar būtų trisdešimt, vardą?

Vargu ar trisdešimt. Greičiau dvidešimt šešeri, dvidešimt septyneri.

Vadinasi, man penkiasdešimt?

Šiame paplūdimio namelyje tik vienas veidrodis. Galbūt veidrodis sako, kad penkiasdešimt.

Taip liudija rankos. Matyti iš plaštakų viršaus.

Tačiau vis dar sergu mėnesinėmis. Nereguliariai, kartais trunka savaites, o tada taip ilgam dingsta, kad beveik pamirštu.

Galbūt man daugiausiai keturiasdešimt septyneri ar keturiasdešimt aštuoneri. Kadaisė tikrai mėginau savaip vesti apskaitą, gal pagal mėnesius, tikriausiai pagal metų laikus. Bet jau nebeprisimenu, kada supratau seniausiai pametusi laiką.

Vis dėlto, regis, kai viskas prasidėjo, man netrukus turėjo sueiti keturiasdešimt.

Anas žinutes išrašydavau baltais dažais. Milžiniškomis didžiosiomis raidėmis, sankryžose, kad pastebėtų bet kas, važiuojantis pro šalį.

Suprantama, būdama Metropolitane irgi deginau eksponatus bei kai kuriuos kitus daiktus.

Na, laužą ten kūrenau nuolatos, žiemomis.

Tas laužas buvo kitoks nei tas, kurį kurdavau Luvre. Metropolitane laužą kurdavau didžiojoje salėje, kur visi ateina ir išeina.

Beje, ten dar surenčiau aukštą alavinį kaminą. Kad dūmai kiltų link stoglangių.

Surentusi kaminą, stoglangiuose turėjau išmušti skyles.

Tai padariau pistoletu, gana atsargiai, kampu, šaudžiau iš vieno muziejaus balkono, kad dūmai išeitų ir neprilytų į vidų.

Prilijo. Nedaug, truputėlį.

Na, vėliau ėmė bėgti ir pro kitus langus, kai tie išdužo. Arba kai juos išdaužė vėjas.

Langai vis dar dūžta. Keli išdužo ir čia, šiuose namuose.

Tačiau dabar vasara. O lietus man netrukdo.

Iš antro aukšto matosi vandenynas. Iš apačios kopos užstoja vaizdą.

Tiesą sakant, tai mano antrasis namelis šiame paplūdimyje. Pirmą sudeginau. Nesu tikra, kaip galbūt gamindama valgį. Trumpam nuėjau į kopas nusišlapinti, o atsigręžus jau viskas liepsnojo.

Šie nameliai, be abejo, medinukai. Liko tik sėdėti ant kopos ir žiūrėti, kaip dega. Degė ištisą naktį.

Vis dar pastebiu sudegusį namelį, rytais vaikščiodama pakrante.

Na, akivaizdu, kad namelio nepastebiu. Pastebiu namelio liekanas.

Vis dėlto namelį linkstame laikyti nameliu, net jeigu iš jo ne itin kas liko.

O šis neblogai išsilaikė, kai pagalvoji. Kita žiema man bus čia trečia, jei neklystu.

Greičiausiai reikėtų sudaryti sąrašą vietų, kuriose dar buvau, kad ir sau pačiai. Turiu omenyje, pradėti nuo senojo lofto SoHo, kur gyvenau dar prieš Metropolitaną. Paskui kelionėse.

Nors neabejoju, kad dabar jau ir taip daug ką pamiršau.

Pamenu, vieną rytą sėdėjau automobilyje su vairu dešinėje ir žiūrėjau, kaip Stratfordą prie Eivono užkloja sniegas, o tai juk tikriausiai nedažnas įvykis.

Na, o sykį tą pačią žiemą manęs vos nepartrenkė niekieno nevairuojamas automobilis, riedantis nuokalne netoli Hampstedo Viržyno.

Galima paaiškinti, kodėl automobilis be vairuotojo riedėjo nuokalne.

Paaiškinimas, žinoma, yra pati nuokalnė.

Tas automobilis irgi turėjo vairą dešinėje. Bet gal tai nėra labai reikšminga.

Šiaip ar taip, galėjau klysti sakydama, kad gatvėje palikau žinutę, jog kažkas gyvena Nacionalinėje galerijoje.

Londonė aš gyvenau Teito galerijoje, kurioje buvo daugybė Josefo Mallordo Williama Turnerio paveikslų.

Esu visai tikra, kad gyvenau Teite.

Tai irgi galima paaiškinti. Paaiškinimas toks, kad pro jo langus matosi upė.

Kai gyveni viena, dažniau renkiesi vaizdą su vandeniu.

Bet ir Turnerį visada vertinau. Tiesą sakant, gali būti, kad mano sprendimą iš dalies lėmė jo vandenų paveikslai.

Kartą per aršią audrą Turneris pasiprašė kelias valandas būti pririštas prie laivo stiebo, kad vėliau galėtų ją nutapyti.

Aišku, Turneris ketino nutapyti ne pačią audrą. Jis ketino nutapyti audros atvaizdą.

Įsitikinau, kad kalba dažnai būna ne itin tiksli.

Iš tiesų Turnerio, pririšto prie stiebo, istorija man kažką primena, bet neprisimenu ką.

Nepamenu ir to, kokį laužą kūriau Teite.

Beje, Amsterdamo valstybiniame muziejuje, Rijksmuseum, šildydamasi išėmiau Rembrandto „Nakties sargybą“ iš rėmų.

Esu visai tikra, kad maždaug tuo metu dar ketinau nuvykti į Madridą, nes Prado muziejuje yra vienas Rogiero van der Weydeno paveikslas, kurį norėjau dar kartą pažiūrėti, „Nuėmimas nuo kryžiaus“. Bet prie Bordo kažkodėl persėdau į automobilį, kuris stovėjo apgręžtas į priešingą pusę.

O gal iš tiesų kirtau Ispanijos sieną ir nuvažiavau iki pat Pamplonos.

Na, tuo metu dažnai elgdavausi nieko iš anksto neapgalvojusi, kaip jau sakiau. Kartą be jokios priežasties, nebent dėl to, kad turėjau pilną „Volkswagen“ minifurgoną, nuo Ispanijos laiptų Romoje vieną po kito paleidau šimtus teniso kamuoliukų ir jie nušokavo žemyn visomis įmanomomis kryptimis.

Žiūrėjau, kaip atsimuša į mažyčius nelygumus arba į nuzulintus akmenų lopinėlius ir pakeičia kryptį, arba spėliojau, kiek toli žemiau plytinčia aikšte jie nuriedės.

Keletas atsimušė į įstrižai aikštės stovintį namą, kuriame, beje, numirė Johnas Keatsas.

Ant namo pakabinta atminimo lenta tvirtina, kad name mirė Johnas Keatsas.

Aišku, lenta užrašyta itališkai. Vadina jį Giovanni Keatsu.

Upė Chisarlike vadinasi Skamandru, dabar prisiminiau.

Homero *Iliadoje* sakoma, kad tai galinga upė.

Na, galbūt kadaise ir buvo. Daug kas gali pasikeisti per tris tūkstančius metų.

Ir vis dėlto vieną vakarą, sėdėdama ant atkastų sienų ir žvelgdama į kanalą, buvau beveik visiškai tikra, kad palei krantą vis dar išvelgtum graikų kūrenamus laužus.

Na, kaip jau sakiau, gal tiesiog šių minčių neįsileidau.

Vis dėlto kai kurias mintis įsileisti nieko baisaus.

Pavyzdžiui, kitą rytą išaušus leidau sau pavadinti aušrą rožiapiršte. Nors dangus buvo apniukęs.

O dabar ką tik nuėjau išsituštinti. To einu ne į kopas, o tiesiai prie vandenyno, kad nuplautų atoslūgis.

Eidama iš pradžių sustojau giraitėje prie namo pasigriebti lapų.

O paskui patraukiau atsinešti vandens iš šaltinio, kuris yra galbūt už šimto žingsnių priešinga kryptimi nuo paplūdimio.

Aš turiu ir upelį. Nors ir neprilygstantį Temzei.

Tiesa, Teite vandenį nešdavausi iš upės. Jau kurį laiką galima.

Na, iš Arno Florencijoje galėjau gerti dar tada, kai gyvenau Uficių galerijoje. Arba iš Senos, kai į prielauką nešdavausi ąsotį iš Luvro.

Iš pradžių, suprantama, gerdavau tiktai vandenį buteliuose.

Iš pradžių turėjau dar ir padargų. Pavyzdžiui, generatorių elektriniams šildymo prietaisams.

Vanduo ir šiluma, žinoma, buvo svarbiausia.

Nepamenu, kas nutiko pirmiau, ar įgudau kurti ugnį ir atsikračiau tam skirtų prietaisų, ar atradau, jog vėl galima gerti vandenį kur panorėjus.

Galbūt įkurti ugnį buvo pirmiau. Nors laikui bėgant ir supleškinau porą namų.

Pastarasis kartas, kaip jau minėjau, netyčinis.

Kodėl supleškinau pirmąjį, verčiau neaiškinsiu. Tačiau tai padariau gana sąmoningai.

Tai nutiko Meksikoje, ryte, man aplankius vargšo Saimono kapą.

Na, tuose namuose visi ir gyvenome. Nuoširdžiai maniau, kad ketinu likti kuriam laikui.

O vietoje to visą senąjį Saimono kambarį aplaisčiau benzinu.

Gerą dalį rytmečio per užpakalinio vaizdo veidrodėlį mačiau, kaip kyla ir kyla dūmai.

Dabar turiu du milžiniškus židinius. Turiu omeny, šiame namelyje prie jūros. O virtuvėje – antikvarinę krosnelę.

Labai tą krosnelę pamėgau.

Saimonui buvo septyneri, beje.

Netoliese auga visokios uogos. O už poros minučių nuo mano upelio, laukuose, kurie anksčiau buvo dirbami, yra įvairiausių daržovių, tik dabar tie laukai, žinoma, visiškai užaugę.

Už lango, kur sėdžiu, brizas šokdina dešimtis tūkstančių lapų. Saulės šviesa praspįsta giraitėje ryškiais margais lopinėliais.

Gėlės taip pat auga, čia jų gausu.

Šiaip jau šiandiena tinkama muzikai, bet neturiu kaip jos sau parūpinti.

Metų metus, kur tik būdama, paprastai susiruošdavau truputį paklausyti. Bet kai ėmiau kratytis prietaisų, teko atsisakyti ir muzikos.

Iš esmės atsikračiau tik багаžo. Na, daiktų.

Tačiau kartais mintyse išgirsti muziką.

Na, gal kokį fragmentą. Tarkim, Antonio Vivaldi. Arba dainuojančią Joan Baez.

Visai neseniai girdėjau netgi pasažą iš Berliozo „Les Troyens“.

Sakydama girdėjau, be abejo, taip tik sakau.

Bet gal багаžo vis dėlto liko, nors maniau viso jau atsikračiusi.

Bent savotiškai. Bagažo, kuris lieka tau galvoje, tai yra to, ką kadaise žinojai, likučių. Pavyzdžiui, tokių žmonių kaip Pablo Picasso arba Jacksono Pollocko gimtadieniai, kuriuos, manau, panorėjusi vis dar atgaminčiau.

Arba telefonų numeriai iš seniai prabėgusio laiko.

Beje, čia yra telefonas, vos trys keturi žingsniai už manęs.

Suprantama, visgi kalbėjau apie veikiančius telefonų numerius.

Antrame aukšte iš tikrųjų yra dar vienas telefonas, šalia minkštos kėdės prie lango, pro kurį dažnais vakarais stebiu leidžiantis saulę.

Minkštoji dalis, kaip ir daug kas šioje pakrantėje, priplėkusi. Net karščiausią dieną justu drėgmė. Ji sugadina knygas.

Knygos, beje, taip pat priklauso atsikratytam bagažui. Nors šiame name jų vis dar daug, radau čia jau atvykusi.

Turbūt turėčiau čia paminėti, kad name aštuoni kambariai, bet aš naudojuosi tik dviem trim.

Tiesą sakant, per tuos metus kartais ir paskaitydavau. Ypač kai būdavau pamišusi, tada skaitydavau nemažai.

Vieną žiemą perskaičiau beveik visas senovės graikų dramas. Tiesą sakant, skaičiau balsu. Vos baigusi skaityti kitą lapo pusę, plėšdavau lapą iš knygos ir mesdavau į ugnį.

Ir Aischilą, ir Sofoklį, ir Euripidą paleidau dūmais.

Tam tikra prasme galima ir taip pasakyti.

O kita prasme galima pasakyti, kad šitaip pasielgiau su Helene ir Klitaimnestra, ir Elektra.

Kol gyva, nesuprasiu, kodėl taip elgiausi.

Jei būčiau supratusi, kodėl taip elgiuosi, greičiausiai nebūčiau pamišusi.

Jei nebūčiau pamišusi, be abejo, visai nebūčiau taip pasielgusi.

Nesu tikra, ar pastarieji du sakiniai ką nors reiškia.

Kad ir kaip ten, nepamenu, kur tiksliai skaičiau tas dramas ir deginau puslapius.

Galbūt jau nuvykusi į senovės Troją, gal tai ir nuteikė jas perskaityti.

O gal tik perskaičiusi dramas užsimaniau aplankyti senovės Troją?

Tikrai užtruko tas pamišimas.

Nors vykdama į Meksiką gal dar nebuvo pamišusi. Juk neprivalai būti pamišusi, kad nuspręstum aplankyti savo mirusio berniuko kapą.

Tačiau tikrai buvau pamišusi, kai pervažiavau Aliaską iki Nomo, o tada išvairavau laivą Beringo sąsiauriu.

Nors tąkart ir klioviau jūros žemėlapiais.

Na, kadaise išmaniau tuos laivus. Bet vis tiek.

Tačiau tada, paradoksas, kirtau Rusiją į Vakarų beveik be jokių žemėlapių. Kas rytą leisdavausi važiuoti saulei plieskiant į nugarą, laukdama, kol dienai bėgant ji nusileis man prieš

akis, tiesiog sekdavau saulę.

Mintydama apie Fiodorą Dostojevskį.

Iš tiesų dairiausi Rodiono Romanovičiaus Raskolnikovo.

Ar stabelėjau Ermitaže? Kodėl neprisimenu, ar išvis nuvykau į Maskvą?

Na, visai tikėtina, kad pravažiavau Maskvą to nė nepastebėjusi, kadangi nemoku nė žodžio rusiškai.

Kai sakau, kad nemoku nė žodžio, savaime suprantama, turiu omenyje ir tai, kad nemoku ir perskaityti.

Ir kodėl parašiau tą pretenzingą sakinį apie Dostojevskį, jeigu dabar nė nesuprantu, ar bent akimirką apie jį mažčiau?

Vadinasi, багаžo dar likę. Bent jau čia ir dabar, man rašant, net jei pirma ir nebuvo.

Tiesą sakant, kai po paskutinės salos prisišvartavau ir vėl patraukiau medžiotis automobilio, galėjau pajusti nuostabą, jog numeriuose rusiškas raštas. Beveik įsivaizdavau, kad turėčiau būti Kinijoje.

Tačiau ką tik man šovė į galvą, kad dažnas, be abejo, turime ir kinų багаžo.

Šiek tiek. Turbūt jokių pavyzdžių net neverta ieškoti.

Nors taip sakau gerdama *souchong* arbatą.

Bet kuriuo atveju tas Ermitažas gali būti ir Leningrade.

Ir vis dėlto aš, be jokios abejonės, tikrai ieškojau Raskolnikovo.

Jeigu Raskolnikovą laikysime simboliu, galėtume sakyti, kad tikrai ieškojau Raskolnikovo.

Bet galima sakyti ir kad visiškai taip pat užtikrintai ieškojau Anos Kareninos. Arba Dmitrijaus Šostakovičiaus.

Žinoma, ieškojau ir leisdamasi į Meksiką.

Kažin tik, ar Saimono, nes puikiai žinojau, kad Simonas ten, kape. Vadinasi, galbūt ieškojau Emiliano Zapatos.

Ieškojau Zapatos, vėlgi kaip simbolio. Arba Benito Juárezo. Arba Davido Alfaro Siqueirosa.

Apskritai ieškojau kažko ir kažkur.

Na, ieškojau netgi pamišusi, antraip dėl kokios gi priežasties būčiau klajojusi po visas tas vietas?

O prieš tai, žinoma, irgi ieškojau, kiekvienoje Niujorko sankryžoje. Net iki išsikraustydama iš SoHo ieškojau po visą Niujorką.

Vis dar ieškojau tą žiemą Madride.

Nesu tikra, ar minėjau tą laiką, praleistą Madride.

Madride gyvenau ne Prado muziejuje, taip jau išėjo. Galbūt užsiminiau, kad ketinau ten gyventi, bet apšvietimas buvo per prastas.

Šiuo atveju turiu omenyje natūralią šviesą, kadangi tuo metu jau buvau atsikračiusi daugumos savo prietaisų.

Tik plieskiant saulei išvysi Rogierą van der Weydeną taip, kaip jį ir reikia išvysti.

Užtikrintai tvirtinu, netgi nuploviau langus šalia jo.

Madride gyvenau viešbutyje. Išsirinkau tą, kurį pavadino Velázquezo garbei.

Tenai ieškojau Don Kichoto. Arba El Greco. Arba Francisco de Goyos.

Kaip poetiškai skamba dauguma ispaniškų vardų. Kartotum ir kartotum.

Sesuo Juana Inés de la Cruz. Marco Antonio Montes de Oca.

Bet iš tiesų gali būti, kad abu šie vardai ir iš Meksikos.

Ieškojau. Dieve, kaip nerimastingai ieškojau.

Nepamenu, kada lioviausi.

Adrijos jūroje, kai iš Trojos vykau į Graikiją, prie manęs greitai užtelėjo kečas, aukšta trikampe bure glėbdamas triukšmingą vėją.

Įsivaizduok, kaip išsigandau, kaip pasijutau.

Vieną akimirką plaukiu, viena kaip visad, o kitą staiga šalia kečas.

Tačiau jis tiesiog dreifavo. Veikiausiai visą tą laiką.

Ar jau buvo prabėgę ketveri, o gal penkeri metai? Esu beveik tikra, kad Niujorke likau bent dvi žiemas, tik paskui patraukiau ieškoti kitur.

Tą kečą išvydau netoli Lesbo. Arba prie Skiro.

Ar Skiras viena iš graikų salų?

Pasimiršta. Bagažo netenki ir nevalingai.

Tiesą sakant, dabar įtariu, reikėjo sakyti, jog plaukiau Egėjo jūra, nors prieš porą pastraipų sakiau Adrijos. Juk jūra tarp Trojos ir Graikijos tikrai Egėjo.

Turbūt ši arbata irgi savotiškas bagažas. Nors jos vis dėlto ieškojau, kai sudegė anas paplūdimio namelis. Mažai kuo apsikraunu, bet arbatos norėjosi.

Ir cigarečių, nors šiomis dienomis nedaug berūkau.

Na, ir kitų malonumų, žinoma.

Tokių cigarečių, kurios būna alavinėse dėžutėse. Tos iš popierinių pakelių jau kuris laikas be skonio.

Daugeliui šitaip supakuotų daiktų taip nutiko. Nebūtinai sugedo, išdžiūvo.

Tarp kitko, pasirodo, mano cigaretės rusiškos. Tačiau tai tik sutapimas.

Čionai viskas drėgna.

Jau sakiau.

Bet vis tiek mano rūbai, kai ištraukiu iš stalčiaus, trenkia drėgme.

Paprastai vasarą, kaip dabar, nevilkiu visai nieko.

Tačiau turiu apatinius ir šortus, keletą sumetamų džinsinių sijonų, kelis medvilninius megztukus. Viską skalbiu upelyje, tada išskleidžiu ant krūmų, kad išdžiūtų.

Na, turiu ir daugiau rūbų. Žiema diktuoja savo sąlygas.

Tačiau žiema nutariau rūpintis tada, kai ši pasirodys, nebent malkų pasirinkti iš anksto.

Kai ateis, tai ateis.

Kai nukrenta lapai, bet dar neiškritus sniegui, miškas kurį laiką paprastai stovi plikas, o aš įžiūriu iki pat šaltinio tolumoje, netgi iki ten, kur mano takas įsilieja į greitkelį.

Pėsčiomis nuo greitkelio iki miestelio reikia kokių keturiasdešimties minučių.

Yra parduotuvių, viena kita, ir degalinė.

Pastarojoje dar yra žibalo.

Tačiau savo lempomis naudojuosi retai. Netgi kai atrodo, kad pranyko paskutiniai saulėlydžio gaisai, keli spinduliai vis dar pasiekia kambarį viršuje, kur lipu miegoti.

Pro jo langą iš kitos pusės mane budina rožiapirštė aušra.

Iš tiesų kai kuriais rytais šis epitetas išties dera.

Beje, namelių pakrantėje, atrodo, begalinė eilė. Bet kuriuo atveju kur kas ilgesnė, negu kada pajėgčiau į vieną ar kitą pusę nueiti ir dar iki sutemų grįžti.

Kažkur turiu žibintuvėlį. Galbūt pikapo dėtuvėje.

Pikapas prie greitkelio. Įtariu, akumulatorius jau ilgokai nebuvo įjungtas.

Neabejoju, degalinėje vis dar yra nenaudotų akumuliatorių.

Sesuo Juana Inés de la Cruz. Jau nebenumanau, kas tokia ji galėjo būti, jei atvirai.

Jei atvirai, ne ką daugiau pasakyčiau ir apie Marco Antonio Montesą de Ocą.

Nacionalinėje portretų galerijoje Londone, kurioje nenusprendžiau gyventi, portretuose neatpažinau aštuonių iš dešimties veidų. Ir kone tiek pat vardų, kuriais buvo pažymėti portretai.

Be abejo, turiu omenyje ne tokias žmones kaip Winstonas Churchillis ar seserys Brontė, ar karalienė, ar Dylanas Thomasas.

Vis dėlto nuliūdau.

Ir kodėl man šovė į galvą, kad norėčiau pranešti Dylanui Thomasui, jog dabar jau galima prikopus atsigerti iš Luaro arba iš Po, arba iš Misisipės?

O gal tuo metu, kai šitaip elgtis jau nebebuvo galima, Dylanas Thomasas jau buvo miręs, o tai reiškia, kad jis pažvelgtų į mane kaip į vėl pamišusią?

Achilas tikrai pažvelgtų. Ir Shakespeare'as. Ir Emiliano Zapata.

Nepamenu Dylano Thomaso datų. Šiaip neabejoju, kad nėra konkrečios datos, nuo kurios būtų prasidėjusi tarša.

Vienas vienas aštuoni šeši, galėtų būti keturi paskutiniai kieno nors telefono numerio skaičiai.

Šiaip jau niekada nemačiau ir Misisipės. Tiesa, vykdamą į Meksiką ir grįždama gėriau Rio Grandės vandenį.

Kodėl apie tai kalbu? Savaime aišku, per tą kelionę turėjau kirsti ir Misisipę, važiuodama ir pirmyn, ir atgal.

Bet atrodo, kad visai to nepamenu. Gal tada jau buvau pamišusi?

Kokių keistų knygų tuo metu atsirinkau, o dangau. Praktiškai kiekviena apie tą patį karą.

Tačiau dažnai ir pati prikurdavau naujų pasakojimo variantų, nuosavų įmantrių asmeninių improvizacijų.

Pavyzdžiui, apie Helenę, slydinėjančią parapetais vogčia pasimatyti su Achilu prie Skamandro.

Arba apie Penelopę, besimylinčią su visais jaunikiams iš eilės, kol Odisėjas išvykęs.

Negi nebūtų mylėjusis? Kaipgi ne, jei jų šitiek trynėsi aplinkui? O jeigu karas tikrai tęsėsi dešimt metų ir tada praėjo dar dešimt, kol apsireiškė tas jos vyrelis?

Man kažkodėl visada patiko ta vieta, kai Achilas persirengia mergina ir pasislepia, kad jo neverstų eiti į kovą.

Beje, yra paveikslas su audžiančia Penelope Nacionalinėje galerijoje, jį nutapė žmogus vardu Pintoricchio.

Įtariu, netiksliai čia pasakiau.

Juk neturėjau omenyje, kad Penelopė audžia Nacionalinėje galerijoje. Savaime suprantama, ji audžia Itakės saloje.

Itakė, beje, yra ne Adrijos ir ne Egėjo, o Jonijos jūroje.

Kokie visgi dalykai galop išlieka atmintyje.

Turbūt dar reikėtų atkreipti dėmesį, kad Nacionalinė galerija ir Nacionalinė portretų galerija nėra tas pats muziejus, nors jie abu Londone.

Be to, jie nėra tas pats muziejus, nors abu tame pačiame pastate.

Tarp kitko, aš praktiškai nieko nežinau apie Pintoricchio, nors kadaise tikrai nemažai žinojau apie daugybę tapytojų.

Na, apie daugybę tapytojų nemažai žinojau dėl tos pačios priežasties, dėl kurios ir Achilas neabejotinai daug žinojo apie Hektorą, taip sakant.

Tačiau apie Penelopės paveikslą pamenu tik tiek, kad jame yra katinas, žaidžiantis su siūlų kamuoliuku.

Aišku, vargu ar pavaizduoti katę buvo didelė Pintoricchio inovacija. Vis dėlto galbūt malonu įsivaizduoti, kad Penelopė turi augintinį, ypač jeigu klydau dėl jos ir jaunikių.

Turbūt reikėjo kur kas anksčiau pasakyti ir tai, kad nuoširdžiai abejoju, ar karas iš tiesų truko visus tuos dešimtį metų.

Ar kad jis kilo dėl Helenės.

Vienutėlės merginos iš Spartos, kaip kažkas yra pavadinęs. Šiaip jau.

Bet iš esmės dabar aš mėstau, kokie nuviliančiai menki pasirodė Trojos griuvėsiai.

Praktiškai ne didesni už įprastą miesto kvartalą ir sulig vos keliais aukštais.

Na, nors žmonių gyventa ir lygumose aplinkui tvirtovę.

Bet vis tiek.

Odisėjoje Helenė, būdama vyresnė, nuostabiai spinduliuoja orumu. Tuos puslapius, kai apsilanko Odisėjo sūnus Telemachas, skaičiau po du tris kartus.

Tai reiškia, kad negalėjau jų išplėsti ir mesti į ugnį, kaip iš kitų kūrinių.

O va dabar ką tik vėl buvau kopose. Šlapindamasi kažkodėl pagalvojau apie Arabijos Loreną.

Na, vargu ar galima sakyti, kad apie jį pagalvojau, kadangi apie Arabijos Loreną žinau ne ką daugiau negu apie Pintoricchio. Ir vis dėlto mane aplankė mintis apie Arabijos Loreną.

Nesugalvoju, koks galėtų būti ryšys tarp šlapinimosi ir Arabijos Lorenzo.

Vis dar laikosi tas žvalus vėjelis. Ankstyvas rugpjūtis greičiausiai.

Akimirką, eidama atgal, gali būti, girdėjau Brahms'o fragmentėlį. Sakyčiau, „Rapsodiją altui“, bet vargu ar pamenu tą „Rapsodiją altui“.

Neabejoju, kad Nacionalinėje portretų galerijoje buvo Arabijos Lorenzo portretas.

O dabar mano mintyse T. E. Shaw vardas. Dar viena tų šmėkštelinčių personų, kurių neišaina sučiuopti.

Visa tai, beje, man nekelia rūpesčio.

Kaip jau galbūt paaiškėjo, apskritai mažai kas kelia.

Na, juk absurdiška būtų, jeigu kas keltų rūpestį tokiomis aplinkybėmis.

Kartais nerimauju, jeigu nerimauju tinkamas žodis, dėl peties artrito. Kairiojo, kartais mane šiek tiek išvedančio iš rikiuotės.

Tačiau padeda saulė.

Kita vertus, iš dantų visai nepasakytum, kad man penkiasdešimt. Laikau sukryžjavusi pirštus dėl tų dantų.

Nieko nepamenu apie motinos dantis, kad ir kiek mėginčiau. Nei apie tėvo.

Kad ir kaip ten, man, ko gero, ne daugiau nei keturiasdešimt septyneri.

Neįsivaizduoju Trojos Helenės gendančiais dantimis. Ir artritu sergančios Klitaimnestros.

Aišku, buvo Cézanne'as.

Tačiau ten buvo ne Cézanne'as, o Renoiras.

Beje, nebeįsivaizduoju, kur pradingo mano pačios tapybos reikmenys.

Tiesa, kartą tokiu metu ištempiau drobę. Išties pasibaisėtiną drobę, mažiausiai devynių pėdų aukščio ir penkių pločio. Ir nugruntavau bent keturiais sluoksniais.

O tada žvelgiau į ją.

Regis, ištikus mėnesius žvelgiau į tą drobę. Gal iš kvailumo netgi išspaudžiau ant paletės kelis pigmentus.

Tiesą sakant, man atrodo, kad šitai padariau grįžusi į Meksiką. Namuose, kuriuose kadaise gyvenau su Saimonu ir su Adamu.

Iš esmės esu tikra, kad mano vyras buvo vardu Adamas.

O tada, ištisus mėnesius žvelgusi, vieną rytą padegiau drobę aplaisčiusi benzinu ir išvažiavau. Kirtau plačiąją Misisipę.

Tiesa, pačiais rečiausiais sykais drobėje lyg šį tą ir išvelgdavau.

Lyg ir. Pavyzdžiui, Achilą, gedintį po draugo mirties ir apsibarsčiusį pelenais. Arba

Klitaimnestrą, kai Agamemnonas paaukojo jūdviejų dukterį, kad prišauktų vėją graikų laivams.

Nenumanau, kodėl man visuomet patiko vieta, kai Achilas persirengia mergina.

Tarp kitko, kažkas kartą sakė, kad *Odisėją* parašė moteris.

Vėl grįžusi į Meksiką, visą žiemą neatsikračiau seno įpročio kas rytą apversti batus, kad iš jų iškristų skorpionai, jeigu būtų prilindę.

Galybės įpročių atsikratyti taipgi sunku. Tarkim, keletą metų vis dar rakindavau duris.

Na, o Londone. Dažnai pasivargindavau laikytis britams priimtinos kairės kelio pusės.

Praėjus gedului Achilas atsilygino nužudydamas Hektorą, nors Hektoras bėgo ir bėgo.

Jau norėjau pridurti, kad ko tik tie vyrai nepadarydavo. Bet Klitaimnestra, pati išgyvenusi gedulą, nužudė Agamemnoną.

Jai prireikė pagalbos. Bet vis dėlto.

Kažkodėl nujaučiu, daugmaž, kad tai galėjo būti vienas mano sumanymų drobei.

Agamemnonas vonioje, įsipainiojęs į tinklą, per jį badomas.

Dievaži, kas gi būtų panorėjęs tokios kruvinos temos.

Tiesą sakant, jei ką galbūt iš tiesų ir ketinau nutapyti, tai Helenę. Prie vieno apdegusių laivų paplūdimyje, pagaliau pasibaigus apgulčiai, paimtą nelaisvėn.

Tačiau vis dėlto nepraradusią to nuostabaus orumo.

Iš tikrųjų drobę greičiausiai ištempiau tiesiai po centriniais Metropolitanano laiptais. Po tais mano kulkų suvarpytais stoglangiais.

Lovą įtaisiau viename balkone, iš kurio viskas matėsi.

Ją pasiėmiau iš vieno atkurtų laikmečio kambarių, regis, Amerikos kolonizacijos.

Kaminą, kurį surenčiau, pririšau prie tų pačių balkonų, kad nesvirtų.

Nors tuo metu vis dar naudojausi įvairiausiais prietaisais. Taigi turėjau ir elektrinių šildytuvų.

Na, ir nesuskaičiuojamą daugybę lempų, ypač kur buvo drobė.

Būčiau nutapiusi devynių pėdų aukščio tobulai apšviestą Elektra, jeigu tik būčiau sugalvojusi.

Iki pat šios akimirkos nepagalvojau.

Vargšė Elektra. Norėjo užmušti nuosavą motiną.

Na, visus tuos žmones. Kiekvienas buvo prasikaltęs, jeigu rimtai.

Vis tik Irene Papas būtų buvusi įtikinama Elektra.

Juk buvo tokia įtikinama Helenė „Trojietėse“ pagal Euripidą.

Galbūt nepaminėjau, kad pažiūrėjau ir keletą tam tikrų filmų, kol dar turėjau prietaisų.

Vienas jų buvo „Trojietės“ su Irene Papas ir Katherine Hepburn. Kitas „Medėja“ su Maria Callas.

Mano motina nešiojo dantų protezus, dabar prisiminiau.

Na, paskutinėmis savaitėmis ligoninėje jie plūduriavo toje stiklinėje prie lovos.

Vargeli.

Tačiau miglotai atsimenu, kad projektorius, kurį atsinešiau į muziejų, nustojo veikti pasinaudojus juo ne daugiau kaip tris keturis kartus, nesivarginau jo pakeisti.

Kol dar gyvenau savo lofte, iš pradžių, susinešiau bent trisdešimt nešiojamųjų radijo imtuvų ir kiekviename nustačiau vis kitą dažnį.

Šiaip jau jie veikė su elementais, ne elektra.

Savaime suprantama, kad šitaip veikė, abejoju, ar taip anksti būčiau išsiaiškinusi, kaip naudotis generatoriumi.

Mano teta Estera taip pat mirė nuo vėžio. Nors Estera šiaip jau buvo mano tėčio sesuo.

Čia bent jau visada girdėti jūros ošimas.

Kaip tik šią akimirką skersvėjo krutinama krebždeno lipniosios juostos nuoplėša, prikibusi prie dužusio lango kitame kambaryje.

Rytai kai kurie aprasoję lapai žėrėdami rytmečio šviesoje atrodo kaip brangakmeniai.

Katino draskymą, štai ką primena ta juostos nuoplėša.

Kurgi galėjau balsu perskaityti visas tas kruviniausias istorijas?

Esu visai tikra, kad segėdama paskutinius savo laikrodžius dar nebuvo nuvykusi į Europą, jeigu tai bent kiek svarbu.

Abejoju, ar labai svarbu, kad ant dilbio segėjau trylika keturiolika laikrodžių.

Na, o vienu metu ant kaklo buvau susikabinusi keletą auksinių kišeninių laikrodžių.

Šiaip jau kažkas lygiai taip nešiojo žadintuvą viename romane, kurį kadaise skaičiau.

Spėčiau, kad Williamo Gaddiso *Pripažinimuose*, tačiau nepamenu, kad kada nors būčiau skaičiusi Williamo Gaddiso *Pripažinimus*.

Kad ir kaip ten, tikriausiai galvojau apie Taddeo Gaddi, nors Taddeo Gaddi buvo tapytojas, ne rašytojas.

Įdomu, ką gi tada aš dariau su tais laikrodžiais?

Nešiojau.

Na. Bet kiekvienas dar turėjo po žadintuvą.

Paprastai nustatydavau žadintuvus, kad kiekvienas skambėtų vis kitą valandą.

Šitaip dariau kurį laiką. Visą dieną kas valandą suskambėdavo vis kitas laikrodis.

Kas vakarą visus keturiolika nustatydavau skambėti iš naujo. Kartais nustatydavau skambėti tuo pat metu.

Be abejo, dar tada, kai nebuvo pratusi kliautis aušra.

Jiems vis tiek retai kada pasisekdavo. Turiu omenyje, suskambėti tuo pat metu.

Netgi kai atrodo, kad skamba, ilgainiui įpranti luktelėti, kol suskambės ir tie, kurie dar nepradėjo.

Kai sakau, kad skambėjo, turiu minty byzgė, jeigu tiksliau.

Miestelyje pavadinimu Korintas, Misisipėje, visai ne greta Misisipės upės, pastačiusi automobilį ant tiltelio atsikračiau laikrodžių.

Atrodo, Korinte. Reikėtų atlaso, kad įsitikinčiau.

Šiaip jau šiuose namuose yra atlasas. Kažkur. Gal viename tų kambarių, į kuriuos nustojau vaikščioti.

Visą dieną praleidau automobilyje laukdama, kol kiekvienas laikrodis savo metu suskambės.

O tada skambančius mėčiau į vandenį. Koks ten jo pavadinimas.

Vienas ar du nesuskambėjo. Nustačiau iš naujo, pernakvojau automobilyje ir atsikračiau jų, kai suskambėjo ryte.

Skambėjo kaip ir ankstesni išmetami.

Tiesą sakant, šitai padariau kažkuriame Pensilvanijos miestelyje. Miestelis vadinosi Litasas, Pensilvanijoje.

Beje, visa tai nutiko dar prieš nuridenant teniso kamuoliukus Ispanijos laiptais Romoje.

Laikrodžių atsikratymą susiejau su teniso kamuoliukų ridenimu Ispanijos laiptais, nes esu tikra, jog laikrodžių atsikračiau dar prieš pamatydama katiną, o katiną pamačiau irgi Romoje.

Kai sakau, kad pamačiau katiną, savaime aišku, turiu omenyje, kad man pasirodė, jog pamačiau.

O kad pamačiau Romoje, esu tikra todėl, kad pamačiau Koliziejuje, o jis neabejotinai yra tame mieste.

Man pasirodė, kad mačiau katiną po viena Koliziejaus arkų, gana aukštai.

Koks jausmas. Šitiek ieškojus.

Taigi nuskubėjau į prekybos centrą kačių konservų.

Taip pat greitai supratau, kad katino neberandu, štai taip.

O tada visą savaitę kiekvieną rytą atidarydavau konservų dėžutes ir statydavau ant akmeninių suolų.

Sudėjau praktiškai tiek, kiek turėjo būti romėnų, žiūrėjusių į krikščionis.

Bet vėliau svarsčiau, kad baikštus katinas galbūt išlįs tiktai naktį, tad įjungiau dar vieną generatorių ir netgi pristačiau keletą prožektorių.

Nors, žinoma, negalėjau patikrinti, ar katinas paslapčia bent pakramsnojo édalo, nes dauguma dėžučių ir taip nebuvo pilnos.

Vis dėlto jaučiau, kad neabejotinai verta patikrinti, keliskart per dieną.

Katiną pavadinau Neronu.

Ateik, Nerone, šaukdavau.

Na, turbūt mėginau vadinti ir Julijumi Cezariu, ir Herodotu, ir Poncijumi Pilotu, kaip išeidavo, taip.

Kai dabar pagalvoju, Romoje šaukdama Herodotą greičiausiai veltui aušinau burną.

Be abejo, konservai, šiaip ar taip, vis dar ten, išrikiuoti ant kiekvieno suolo.

Lietūs tikrai seniausiai išplovė.

Aišku, jokio katino Koliziejuje nebuvo.

Nors po kurio laiko pašaukiau katiną Kalpurnija, toptelėjo, kad reikėtų išmėginti viską.

Aišku, jokio kiro irgi nebuvo.

Kalbu apie kirą, atvedusį mane į šį paplūdimį.

Aukštai aukštai debesyse mažas taškelis, o tada smygis jūron.

Būsiu atvira. Romoje, kai pasirodė, kad mačiau katiną, tikrai buvau pamišusi. Todėl ir pamaniau, kad matau katiną.

Čia, kai pasirodė, kad matau kirą, nebebuvau pamišusi. Todėl žinojau, kad kiro aš nematau.

Kartais daiktai sudega. Turiu omenyje, ne tik tada, kai pati padegu, o savaime susiklosčius aplinkybėms. Taigi kartais iš toliausių tolių arba iš aukštybių padvelkia nuodėguliais ar jų likučiais.

Pagaliau prie to pripratau.

Vis dėlto žymiai mieliau būčiau rinkusis tikėti, kad mačiau kirą.

Tiesą sakant, kur kas labiau tikėtina, kad į šį paplūdimį mane atvedė mintis apie saulėlydžius.

Na, arba jūros ošimas.

Tai yra kai jau pagaliau nusprendžiau liautis ieškojusi.

Ar minėjau, kad ieškojau Damaske, Sirijoje, arba Betleheme, arba Trojoje, Niujorke?

Kartą, prie Komo ežero, ant akmeninių laiptų, šiek tiek priminusių man Ispanijos laiptus, telefono būdelėje sumečiau keletą džipe gulėjusių monetų, ketindama pasiteirauti Giovanni Keatso.

Iš tiesų nenumaniau, ar Keatsas kada nors lankėsi prie Komo ežero.

Keletą savaitių Meksikoje taip pat vairavau džipą. Tad kaskart, vykdama į kapines, galėdavau užropoti tiesiai į kalną, užuot važiavusi keliu.

Staiga susimąščiau, kažin, keliais skirtingais automobiliais naudojasi nuo tada, kai viskas prasidėjo?

Žinoma, jau vien važiuojant į Kuernavaką ir atgal daugiau, negu suskaičiuotum. Vis tenka keisti susidūrus su kliūtimis, net neskaičiuojant atvejų, kai baigiasi degalai.

Suprantama, sakydama su kliūtimis dažniausiai turiu omenyje kitus automobilius. Galop sustojusius visokiausiose nepatogiose vietose.

Negana to, anuomet kiekvieną kartą neapdairiai persinešdavau visą bagažą.

Žinoma, tik ne tada, kai tekdavo pernelyg ilgai eiti nuo vieno automobilio prie kito.

Bet net tada neilgai trukus vėl apsikraudavau.

Čia turiu tris sumetamus džinsinius sijonus ir keletą megztukų.

Dabar jau retai kur nors važiuoju.

Tiesą sakant, drabužiai, išdžiaustyti prie šaltinio, jau kelios dienos sausi.

Rudenį, kai nukrenta lapai, greičiausiai matyčiau juos šičia sėdėdama.

Beje, katinas Koliziejuje buvo rusvas.

Kiras buvo paprastas kiras.

Iš tikrųjų tai buvo pelenai, pakilę nepaprastai aukštai, nešami brizų.

Visi sijonai ir megztukai išbluko, nes beveik visada pamiršdavau, kad jie ten pakabinti.

Mūviu kelnaites, bet tik todėl, kad ši kėdė neturi paminkštinimo.

O dar iš virtuvės ką tik atsinešiau šilauogių.

Ar tikrai taip nerimavau, kad šitiek ieškojusi rasiu kitą žmogų, o gal tiesiog nepajėgiau pakelti savosios vienatvės?

Kai klaidžioju po šią beribę tuštumą. Kartais, kai nebūdavau pamišusi, pagaudavo poetiška nuotaika. Nuoširdžiai įsijausdavau šitaip apie viską galvodama.

Mane gąsdina amžina šių begalinių erdvių tylą. Esu taip galvojusi.

Tai yra tam tikra prasme esu galvojusi.

Iš tiesų tą sakinį pasibraukiau knygoje *Pensées*, kai buvau koledže.

Be abejo, sakinį apie klaidžiojimą po beribę tuštumą braukiausi ir dar kieno nors knygoje.

Katinas, kurį Pintoricchio pavaizdavo audžiančios Penelopės paveiksle, galėjo būti pilkas, taip nujuočiu.

Kadaise svajojau apie šlovę.

Bet netgi tada jaučiausi vieniša.

Šiandien vėliau galbūt pasimasturbuosiu.

Turiu omenyje ne šiandien, nes jau rytoj.

Na, rytoj ta prasme, kad nuo tada, kai pradėjau rašyti šiuos puslapius, jau palydėjau saulę ir spėjau numigti. O rašyti pradėjau vakar.

Galbūt reikėjo tai pažymėti.

Kai miške ėmė leistis šešėliai, o mano kampas užtemo, nuėjau į virtuvę ir suvalgiau dar šilauogių, tada užlipau viršun.

Vakarykštis saulėlydis buvo abstraktus ekspresionistinis saulėlydis. Jau savaitė nuo tada, kai pastarąjį kartą regėjau Turnerį.

Nedažnai masturbuojuosi. Nors kartais, tiesą sakant, darau tai beveik nejučiom.

Gal kopose. Kai sėdžiu liūliuojama bangų mūšos.

Tiesiog traukia.

Tiesa, įtariu, kad esu tai dariusi ir vairuodama.

Esu visiškai įsitikinusi, kad kartą masturbavausi pakeliui į La Mančą, netoli pilies, kurią vis matydavau, bet prie kurios, atrodo, niekaip nepriartėdavau.

Galima paaiškinti, kodėl nepriartėdavau.

Paaiškinimas toks, kad pilis stovi ant kalvos, o kelias veda aplink kalvą, ant kurios stovi pilis. Visai tikėtina, kad galima amžinai važinėti aplink tą pilį ir niekaip jos pačios nepasiekti.

Kol nepamačiau, būčiau maniusi, kad Ispanijos pilys tėra frazė, angliškai reiškianti oro pilis. Bet pilių ten yra.

Kartą nuvažiavau nuo kelio netoli tokios vietos, kuri vadinasi Savona, ne Ispanijoje, o Italijoje. Dalis pylimo buvo išgriuvusi. Noriu pasakyti, kad visa tai vyko pajūryje, tad nuvažiavus nuo pylimo laukė vanduo.

Užuot žiūrėjusi į pilį, be abejo, žiūrėjau į vandenį.

O šiaip automobilis apvirto.

Iškart po to man suskaudo tik petį.

Na, kai pagalvoji, tą patį petį, į kurį dabar įsimetęs artritas. Anksčiau šių dalykų nesusiečiau. Gal ir nėra ko susieti.

Kad ir kaip ten, į automobilį ėmė plūsti vanduo.

Įdomu, kad visiškai neišsigandau. Galbūt mane padrąsino tai, kad stipriau nesusižeidžiau. Vis dėlto supratau, kad tokiomis aplinkybėmis būtų protinga atidaryti dureles ir išsiropšti. Durelių atidaryti nepajėgiau.

Beje, visą tą laiką gulėjau ant automobilio stogo.

Turiu omenyje vidinę stogo pusę, savaime suprantama. Ant manęs užkrito guminis grindų kilimėlis.

Neprisimenu, kokį automobilį tąkart vairavau.

Na, šiaip ar taip, po to jau niekas jo nebevairavo.

Pamėginau nušliaužti iki durelių kitapus.

Vandens priplūdo tikrai iki mano sandalų dirželių.

Vis dėlto visa ši patirtis mane įbaugino.

Suprantu, ką tik minėjau, jog visai neišsigandau.

Iš tiesų buvo taip, kad išsigandau tik viskam pasibaigus.

Užkopusi ant pylimo ir pažvelgusi į apvirtusį automobilį vandenyje, išsigandau jau visai ne juokais.

Negaliu užtikrintai pasakyti, ar būtent masturbuodamasi nepastebėjau įgriuvusio pylimo.

Ir ar tuo metu važiavau link Savonos, o gal jau buvau ją pravažiavusi.

Gana užtikrintai galima pasakyti, kad važiavau į Italiją, o ne iš jos, nes važiuojant į Italiją pakrante jūra lieka dešinėje, kaip tik iš šios pusės aš į ją ir nuriedėjau.

Nors visiškai neatsimenu, kad kada nors būčiau važiavusi į Italiją iš tos pusės.

Neabejoju, tokios detalės kiek išblunka su amžiumi.

Rimčiau pagalvojus gali būti, kad man gerokai daugiau nei penkiasdešimt.

Vėlgi veidrodis ne kažin kuo padeda. Reikėtų kokio mato arba galimybės su kuo nors sugretinti.

Tomis paskutinėmis savaitėmis ant to paties staliuko prie motinos lovos gulėjo mažytis veidrodelis, lyg kišeninis.

Neįsivaizduoji, kiek daug man reiškia, kad tapai menininke, Keite, pasakė ji vieną vakarą.

Šiame name nėra jokių tapybos reikmenų.

Tiesą sakant, kai atėjau, ant sienos kabėjo vienas paveikslas. Kaip tik ant sienos tiesiai virš šios rašomosios mašinėlės ir dar į šoną.

Būtent šį namą vaizduojantis paveikslas, nors man prireikė kelių dienų, kad atpažinčiau.

Ne todėl, kad atvaizdas prastas, o todėl, kad lig tol nemačiau namo tuo kampu.

Kai supratau, paveikslą jau buvau perkėlusį į kitą kambarį.

Vis dėlto įtariau, kad tai šio namo paveikslas.

Kai nusprendžiau, kad taip ar bent kad galėtų taip būti, nebegrįžau į aną kambarį išsiaiškinti.

Į tuos kambarius einu retai, juos uždariau.

Kad uždariau jų duris, nieko neįprasto. Galbūt uždariau, nes nenorėjau šluoti kambarių.

Į vidų priskrenda lapų, tuopų pūkelių.

Kambarys gana didelis. Lauke verandos, ir iš vienos namo pusės, ir iš kitos, nuo čia matyti ir miškas, ir kopos.

Dvejos uždaros durys iš penkerių yra viršuje.

Neskaičiuojant vonios kambario, kur ir kabo tas veidrodis.

Tiesą sakant, tuose kituose kambariuose dar gali būti paveikslų. Galėčiau pasižiūrėti.

Uždarytuose kambariuose nėra paveikslų. Ar bent jau nėra trijuose uždarytuose pirmo aukšto kambariuose.

Bet ką tik perkabinau namo paveikslą.

Malonu aplinkui turėti meno.

Mano mamos svetainėje Bejone, Naujajame Džersyje, buvo keletas mano pačios paveikslų. Du iš jų portretai, jos ir mano tėvo.

Niekada taip ir neišdrįsau paklausti, ar norėtų, kad paimčiau tą veidrodelį.

Bet vieną popietę jo ten neberadau.

Tiesą sakant, portretus tapydavau retai.

Mano motinos ir tėvo portretai dabar kabo Metropolitanano muziejuje, vienoje pagrindinių tapybos galerijų antrame aukšte.

Na, dabar visi mano paveiksai tose Metropolitanano muziejaus galerijose.

Sustačiau juos tarp įvairių nuolatinės ekspozicijos drobių, kur užteko vietos.

Keli uždengė kitus, bet dažniausiai tik apatinius kraštus.

Tačiau labai tikėtina, kad maniškiai šiek tiek persikreipė.

Veikiausiai dėl to, kad metų metus stovėjo atremti, o ne kabėjo.

Na, be to, dalis nė nebuvo įrėminti.

Kita vertus, sakydama visi paveikslai, žinoma, turiu omenyje tik tai tuos, kurių nepardaviau.

Nors keletas šiaip jau dalyvavo bendrose parodose arba buvo paskolinti.

Vieną, beje, visiškai netyčia pamačiau Romoje.

Iš tikrųjų buvau beveik jį užmiršusi. O tada gatvėje netoli *Via Vittorio Veneto* pro miesto muziejaus langą plakate pamačiau savo vardą.

Tiesą sakant, pirmiausia pastebėjau Louise Nevelson vardą. Bet vis tiek.

Sėdėdama automobilyje su angliškais numeriais ir vairu dešinėje vos po dienos stebėjau, kaip Navonos aikštę užkloja sniegas, o taip juk tikriausiai retai nutinka.

Renesansui prasidėjus Romoje Brunelleschi su Donatello taip kruopščiai matavo griuvėsius, jog žmonės galvojo, kad jie pamišę.

Bet paskui Brunelleschi grįžo namo į Florenciją ir iškėlė didžiausią kupolą nuo pat antikos laikų.

Na, tai viena iš priežasčių, kodėl Renesansas buvo taip pavadintas, savaime suprantama.

Tai Giotto greta tos pačios katedros pastatė gražiąją varpinę.

Kartą, paprašytas parodyti savo darbų pavyzdį, Giotto pateikė apskritimą.

Na, esmė ta, kad apskritimas buvo tobulas.

Ir kad Giotto jį nubrėžė ranka.

Kai mirė mano tėvas, mažiau nei metai po mano motinos mirties, senų nuotraukų stalčiuje vėl radau tą mažąjį veidrodėlį.

Tarp kitko, tikras sniegas Romoje iškrenta ne dažniau nei kartą per septyniasdešimt metų ar panašiai.

Maždaug taip pat dažnai, kaip patvinsta Arno upė Florencijoje. Nors gal čia ir nėra jokio ryšio.

Tačiau nėra visai neįtikima, kad Leonardo da Vinci arba Andrea del Sarto, arba Taddeo Gaddi per visą gyvenimą nė karto nematė, kaip berniūkščiai svaidosi sniego gniūžtėmis.

Jeigu būtų gimę kiek vėliau, bent jau būtų pamatę, kaip svaidosi vaikėzai Brueghelio paveiksluose.

Beje, aš linkusi tikėti tuo pasakojimu apie Giotto ir apskritimą. Kai kuriais pasakojimais malonu tikėti.

Regis, kartą buvau sutikusi ir Williamą Gaddisą. Jis nepriminė italo.

Iš tiesų nė kiek netikiu tuo, ką parašiau prieš kelis sakinius, tai yra kad Leonardo da Vinci ir Andrea del Sarto, ir Taddeo Gaddi nematė sniego, juk tai nesąmonė.

Ir jau nė nebeatsimenu, ar plakatą su savo vardu išvydau prieš pamatydama katiną Koliziejuje, ar jau po to.

Jeigu dar neminėčiau, katinas Koliziejuje buvo oranžinis ir netekęs vienos akies.

Išties ne pats patraukliausias katinas, nors nekantravau dar kartą jį pamatyti.

Saimonas syki turėjo katiną. Niekaip nesugebėjome išrinkti vardo.

Katinas, tik taip ir vadindavome.

Kai čionai iškrenta sniegas, medžiai baltybėje išpiešia keistą kaligrafiją. Pats dangus dažnai baltuoja, kopos užklotos, o pakrantė iki vandens taip pat būna balta.

Tam tikra prasme beveik viskas, ką matau, tampa tarsi tąja mano devynių pėdų drobe, padengta keturiais matinio grunto sluoksniais.

Tiesa, kartais pakrantėje kuriu laužus.

Na, rudenį arba ankstyvą pavasarį, dažniausiai tuo metu labiausiai linkstu juos užkurti.

Kartą užkūrusi išplėšiau knygos puslapius ir taip pat padegiau, tada paleidau pavėjui, stebėjau, ar brizas nuneš.

Dauguma nukrisdavo prie pat manęs.

Knyga buvo apie Brahmsso gyvenimą, stovėjo persikreipusi vienoje lentynoje, ją deformavo drėgmė. Nors ir šiaip buvo išspausdinta nepaprastai pigiame popieriuje.

Kai sakau, kad kartais mintyse girdžiu muziką, iš tiesų dažnai netgi atpažįstu, kieno balsas skamba, jeigu tai vokalinė muzika.

Tiesa, nepamenu, kas dainavo vakar, kai girdėjau „Rapsodiją altui“.

Apie Brahmsso gyvenimą neskaičiau. Bet atrodo, kad nuo tada, kai atvykau, šiame name būsiu perskaičiusi vieną knygą.

Tiesą sakant, galima sakyti dvi knygas, nes tai buvo senovės graikų tragedijų dvitomis.

Nors iš tiesų šią knygą skaičiau kitame name, kiek toliau pakrantėje, tame, kurį sudeginau. Vienintelė knyga, kurią pavarčiau čia, buvo atlasas, norėjau prisiminti, kur yra Savona.

Tiesą sakant, varčiau vos prieš dešimtį minučių, kai nusprendžiau vėl parsinešti šio namo paveikslą.

Beje, dabar nebesu tikra, ar tai šio namo paveikslas, ar tiesiog namo, labai į šį panašaus.

Atlasas gulėjo lentynoje, į kurią atremtas stovėjo paveikslas.

Ir prie pat Brahmsso biografijos, išspausdintos nepaprastai pigiame popieriuje ir persikreipusios taip, kad deformavosi visam laikui.

Tikriausiai norėdama susikurti kirą plėšiau ir į ugnį mečiau visai kitos knygos lapus.

Aišku, nebent name buvo dvi Brahmsso biografijos, išspausdintos pigiame popieriuje ir sugadintos drėgmės.

O „Rapsodiją altui“ dainavo Kathleen Ferrier.

Ko gero, neprivalau aiškinti, kad mano mintis aplanko tik tos muzikos versijos, kurias geriausiai pažįstu.

Gyvendama SoHo turėjau seną „Rapsodijos altui“ įrašą, atliekamą Kathleen Ferrier.

O dabar ta nuoplėša vėl krebždena į stiklą kitame kambaryje ir vėl primena katiną.

Kirui niekas nerenka vardo.

Kartą klausiausi pati savęs, balsu skaitančios graikų tragedijas, ir kai kurios eilutės išties nuskambėdavo tarsi įkvėptos Williamao Shakespeare'o.

Susisuktų galva bandant suvokti, kaip Aischilas ir Euripidas būtų galėję skaityti Shakespeare'ą.

Prisiminiau anekdotą apie tokį graikų rašytoją, išsitarusį, jog jeigu tikėtų pomirtiniu gyvenimu, tuomet mielai pasikartų, kad pamatytų Euripidą. Bet čia tai neturi reikšmės.

Galiausiai man toptelėjo, kad Shakespeare'ą, be abejonės, skaitė vertėjas.

Paprastai tokio dalyko nelaikyčiau įsimintina įžvalga, tačiau tuo metu, kai skaičiau tragedijas, buvau tikrai pamišusi.

Tiesą sakant, dabar suprantu, kad tą kitą namą greičiausiai sudeginau visai ne gamindama, o mėtydama į laužą *Trojiečių* puslapius, vos perskaičiusi abi lapo puses.

Iš tikrųjų neįsivaizduoju, kodėl teigiau, kad pakrantėje deginau Brahmsio biografiją, juk vos prieš dešimt minučių mačiau Brahmsio biografiją šalia atlaso, tiesiai už paveikslo.

Matyt, į kai kuriuos klausimus nėra atsakymų.

Tarkim, ką būtų pagalvojęs mano tėvas, jeigu vartydamas senas nuotraukas būtų pažvelgęs į veidrodėlį šalia mano motinos lovos.

Arba ar įmanoma pasiekti pilį visą laiką važiuojant tuo pačiu keliu.

Na, tokiu atveju kur nors tikrai turėjo būti galima nusukti.

Į pilį, būtų turėjęs nurodyti ženklas.

Džipu būtų galima užvažiuoti tiesiai į kalną, užuot sukus keliu.

O žvelgiant į La Mančos pilis, be abejo, neįmanoma neprisiminti Don Kichoto.

Kaip ir Tolede, kur neįmanoma neprisiminti El Greco, nors El Greco ir nebuvo ispanas.

Deja, pernelyg dažnai jį vadina ispanu.

Garsieji ispanų menininkai, Velázquezas arba Zurbaránas, arba El Greco, taip kartais sakoma.

O štai graiku jo visai nevadina.